Kulturutskottets betänkande 1984/85:14

om anslag till kyrkliga ändamål (prop. 1984/85:100 bil. 15 delvis)

TRETTONDE HUVUDTITELN

1. **Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.** Regeringen har i proposition 1984/85:100 bil. 15 (civildepartementet) under punkt F 1 (s. 132–136) föreslagit riksdagen att

1. till Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m. för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 12 709 000 kr.,

2. bemyndiga regeringen att besluta om ändring av anslaget till ärkebiskopens kansli och av kyrkofondens bidrag enligt vad som anförts i propositionen.

Motion

I motion 1984/85:2479 av Gunnel Jonäng m. fl. (c) yrkas att riksdagen beslutar att till Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m. för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 12 509 000 kr.

Utskottet

Med anledning av en begäran från kyrkomötet har en promemoria om delning av Uppsala stift utarbetats i civildepartementet. Enligt promemorian har beräknats att en delning av stiftet kommer att medföra en kostnadsökning för domkapitlen på ca 400 000 kr., varav hälften faller på statsverket och hälften på kyrkofonden. Dessa kostnader ryms inom det anslag som i budgetpropositionen har beräknats för nästa budgetår. Bakgrunden till att frågan om en delning av Uppsala stift aktualiserats är att det anses angeläget att ärkebiskopens alltför stora arbetsbörda lättas.

I motion 2479 (c) yrkas att medel inte skall anvisas till delning av Uppsala stift. Motionärerna anser att frågan om att lätta ärkebiskopens arbetsbörda bör lösas genom att en assisterande biskop tillsätts i stiftet.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet erinra om att kyrkomötet nyligen behandlat bl. a. frågan om delning av Uppsala stift (Kyrkolagsutskottets betänkande 1985:29).

Utskottet anser att medel bör ställas till förfogande för åtgärder som syftar till att lätta ärkebiskopens arbetsbörda. Med hänsyn härtill och då ett bifall till regeringens förslag inte föregriper den fortsatta beredningen av frågan om delning av Uppsala stift tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsberäkning.

Utskottet hemställer

1. beträffande *medelsanvisningen*
   att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motion 1984/85:2479 till *Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 12 709 000 kr.,
2. beträffande *ändring av anslaget till ärkebiskopens kansli m. m.*
   att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om ändring av anslaget till ärkebiskopens kansli och av kyrkofondens bidrag enligt vad som anförts i proposition 1984/85:100.

2. **Bidrag till vissa övriga kyrkliga ändamål. Bidrag till trossamfund.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna F 3 och F 4 (s. 137–141) och hemställer

1. att riksdagen till *Bidrag till vissa övriga kyrkliga ändamål* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 1 659 000 kr.,
2. att riksdagen medger att ur kyrkofonden fr. o. m. budgetåret 1985/86 får bestridas kostnader för bidrag till de svenska utlandsförsamlingarna,
3. att riksdagen till *Bidrag till trossamfund* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 36 350 000 kr.

3. **Byggnadsbidrag på det kyrkliga området.** Regeringen har under punkt F 5 (s. 142–145) föreslagit riksdagen att till Byggnadsbidrag på det kyrkliga området för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 13 075 000 kr.

Motion

I motion 1984/85:1837 av Jan-Erik Wikström (fp) och Ingemar Eliasson (fp) yrkas att riksdagen bemyndigar regeringen att få överskrida ramen för anslag till Bidrag till anskaffande av lokaler för trossamfund om det behövs av sysselsättningsskäl.

Utskottet

Anslaget ersätter de tidigare anslagen Bidrag till restaurering av äldre domkyrkor och Bidrag till anskaffande av lokaler för trossamfund. För sistnämnda ändamål föreslås i budgetpropositionen en anslagspost om 11 milj. kr. för budgetåret 1985/86.

För budgetåren 1983/84 och 1984/85 har av sysselsättningsskäl anvisats extra statsbidrag om sammanlagt 29 milj. kr. till anskaffande av lokaler för trossamfund. Det totala anslaget för dessa år uppgår därmed till 47 950 000 kr. Detta är nästan dubbelt så mycket som normalt skulle ha utgått till anskaffande av lokaler för trossamfund.

I motion 1837 (fp) framställs ett yrkande som innebär att regeringen skall bemyndigas överskrida anslagsramen om belopp utöver det angivna, 11 milj. kr., av sysselsättningsskäl behöver tas i anspråk för bidrag till anskaffande av lokaler för trossamfund.

Motionärerna framhåller att regeringen i budgetpropositionen avstyrkt förslag av Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund att för nästa budgetår lägga in medel för sysselsättningsåtgärder i det ordinarie anslaget. Samarbetsnämnden ställs därmed inför svåra planerings- och prioriteringsproblem, anför motionärerna. De förutsätter att regeringen har beredskap för att kanalisera sysselsättningsmedel till lokaler för trossamfund även nästa budgetår. Både för församlingarnas och Samarbetsnämndens planering är det av vikt, anser motionärerna, att förutsättningarna för sådana tilläggsmedel klarläggs så tidigt som möjligt. Motionärerna anser att möjligheter också bör finnas för Samarbetsnämnden att inom ramen för sysselsättningsskapande åtgärder ge bidrag till handikappanpassning av äldre frikyrkolokaler.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning.

Som ovan redovisats har under de senaste budgetåren extra statsbidrag om betydande belopp anvisats till anskaffande av lokaler för trossamfund. Utskottet utgår från att om det visar sig erforderligt av sysselsättningsskäl regeringen även under nästa budgetår framlägger förslag för riksdagen om sådana extra medel. Utskottet avstyrker med hänvisning härtill motionen.

Utskottet hemställer

1. beträffande *medelsanvisningen*
   att riksdagen till *Byggnadsbidrag på det kyrkliga området* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 13 075 000 kr.,
2. beträffande *bemyndigande att överskrida anslaget av sysselsättningsskäl*
   att riksdagen avslår motion 1984/85:1837.

4. Fråga om bidrag till kyrkofonden på grund av indragna skatteutjämningsmedel

Motion

I motion 1984/85:1571 av Karl Boo m. fl. (c) yrkas att riksdagen beslutar att till ett nyinrättat anslag Bidrag till kyrkofonden för skatteutjämning anvisa 88 000 000 kr. att fördelas enligt grunderna i 1982 års riksdagsbeslut om skatteutjämning på det kyrkliga området.

Motionen har överflyttats från finansutskottet till kulturutskottet.

Utskottet

Fr. o. m. den 1 januari 1983 har dels de statliga skatteutjämningsbidragen till de kyrkliga kommunerna, dels tidigare system för utjämning av vissa

avlöningskostnader mellan pastoraten via kyrkofonden upphört. I stället har införts ett nytt system för ekonomisk utjämning mellan de kyrkliga kommunerna via kyrkofonden. Som ersättning för det statliga skatteutjämningsbidraget utgick under två år statliga bidrag till kyrkofonden, nämligen för år 1983 88 milj. kr. och för år 1984 44 milj. kr.

I motion 1571 (c) yrkas att även för nästa budgetår bidrag skall utgå till kyrkofonden för skatteutjämning på det kyrkliga området, nämligen med 88 milj. kr. Motionärerna framhåller att styrkan i det solidariska fördelningssystem som byggts upp hotas att allvarligt försvagas som en följd av att statsbidraget till kyrkofonden för skatteutjämning avvecklas. Om statsbidrag inte utgår i fortsättningen blir detta förödande för de små församlingarna och deras verksamhet. Det framstår dessutom som okänsligt att på detta sätt rasera grunderna för en betydelsefull reform innan den ens har fått börja verka fullt ut, anser motionärerna. Det är angeläget att de ursprungliga intentionerna med utjämningsreformen kan fullföljas. Ovan angivna belopp bör därför tillföras kyrkofonden som inomkyrklig skatteutjämning, anför motionärerna.

I förra årets budgetproposition angavs att avsikten var att bidraget till kyrkofonden för indragna skatteutjämningsmedel skulle upphöra efter år 1984. Uttalandet föranledde inte någon kommentar från riksdagens sida. Utskottet är inte berett att nu återinföra ett anslag som avser bidrag till kyrkofonden för inomkyrklig skatteutjämning. Motion 1571 avstyrks därför.

Utskottet hemställer

beträffande *Bidrag till kyrkofonden på grund av indragna skatteutjämningsmedel*

att riksdagen avslår motion 1984/85:1571.

Stockholm den 26 mars 1985

På kulturutskottets vägnar
ING-MARIE HANSSON

Närvarande: Ing-Marie Hansson (s), Tyra Johansson (s), Karl Boo (c), Lars-Ingvar Sörenson (s), Catarina Rönnung (s), Maja Bäckström (s), Lars Ahlmark (m), Stina Gustavsson (c), Berit Oscarsson (s), Gunnel Liljegren (m), Jan-Erik Wikström (fp), Eva Hjelmström (vpk), Anders Nilsson (s), Håkan Stjernlöf (m) och Lars Hjertén (m).

Reservationer

1. Bemyndigande att överskrida anslaget av sysselsättningsskäl (motiveringen till punkt 3, mom. 2)

Lars Ahlmark, Gunnel Liljegren, Håkan Stjernlöf och Lars Hjertén (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar "Som ovan" och

slutar "härtill motionen" bort ha följande lydelse:

Utskottet är inte berett att bemyndiga regeringen att överskrida anslaget. Utskottet är inte heller berett att föregripa riksdagens behandling av eventuella regeringsförslag om extra statsbidrag till anskaffande av lokaler för trossamfund. Det statsfinansiella läget är sådant att behovet av besparingar på statsbudgeten är viktigare att tillgodose än behovet av extra statsbidrag. Utskottet avstyrker således motion 1837.

2. Bemyndigande att överskrida anslaget av sysselsättningsskäl (punkt 3, mom. 2)

Karl Boo (c), Stina Gustavsson (c) och Jan-Erik Wikström (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 början "Som ovan" och slutar "härtill motionen" bort ha följande lydelse:

Det är beklagligt att regeringen inte ansett sig kunna villfara önskemålet från Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund om att det för nästa budgetår skall läggas in medel för sysselsättningsåtgärder i det ordinarie anslaget. Detta medför, som framhålls i motionen, att Samarbetsnämnden ställs inför svåra planerings- och prioriteringsproblem. Utskottet vill i sammanhanget också hänvisa till vad kulturutskottet anförde och redovisade vid budgetbehandlingen förra året i sitt betänkande KrU 1983/84:14 (s. 2–6).

Regeringens budgetförslag, som utskottet ansett sig böra godta, förutsätter enligt utskottets mening att regeringen har beredskap för att kanalisera sysselsättningsmedel till lokaler för trossamfund även under nästa budgetår. Både för församlingarnas och Samarbetsnämndens planering är det av vikt att förutsättningarna för sådana tilläggsmedel klarläggs så tidigt som möjligt. Regeringen bör därför, som föreslås i motion 1837 (fp), bemyndigas att överskrida anslagsramen om detta behövs av sysselsättningsskäl. Om ett sådant bemyndigande ges kan snabba insatser göras utan att beslut av riksdagen behöver avvaktas. Utskottet tillstyrker således motionen.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *bemyndigande att överskrida anslaget av sysselsättningsskäl*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1837 medger att regeringen får överskrida anslaget Byggnadsbidrag på det kyrkliga området om det behövs av sysselsättningsskäl.

3. Bidrag till kyrkofonden på grund av indragna skatteutjämningsmedel (punkt 4)

Karl Boo (c) och Stina Gustavsson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar "I förra" och slutar "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill framhålla att det nya inomkyrkliga skatteutjämningssystemet är så konstruerat att dess förutsättningar rubbas om bidrag från staten inte utgår i fortsättningen. Det mest naturliga enligt utskottets mening är därför att, i likhet med vad som yrkas i motion 1571 medel anvisas i den utsträckning som riksdagen förutsatte vid sitt beslut i frågan då systemet infördes. Om statsbidrag inte utgår kan den skatteutjämningseffekt utebli som eftersträvades då det nya systemet infördes. Uteblivna statsbidrag kommer därför att drabba de små församlingarna med dåligt skatteunderlag särskilt hårt. Den meningsyttring som 1983 års kyrkomöte enhälligt gjort i frågan understryker ytterligare det angelägna i att bidrag utgår enligt det ursprungliga beslutet. Även 1984 och 1985 års kyrkomöten har intagit samma ståndpunkt. Ett ytterligare skäl för att bidrag till kyrkofonden skall utgå i enlighet med förslaget i motionen är att de kyrkliga kommunerna får ett betydande inkomstbortfall genom att den kommunala beskattningen av juridiska personer upphör fr. o. m. innevarande inkomstår.

I enlighet med det anförda tillstyrker utskottet motion 1571.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1571 under trettonde huvudtiteln till *Bidrag till kyrkofonden på grund av indragna skatteutjämningsmedel* för budgetåret 1985/86 anvisar ett anslag av 88 000 000 kr.